

lon". Svojega stanu si ni izvolil sam, ampak je le padel vanj, in zdaj si v njem pomaga, kakor vé in zna. Piše pa tudi druge reči: knjižice za narod, kuje pesmi itd. Narod ga kolikortoliko obraja; včasih tudi kdo izmed rojakov dejansko to pokaže, pa ne da bi spravil samsebe v preveliko škodo; a na vse to hranilnica nič ne posodi.

Tak je bil Alešovec. Milo se nam stori, če se ga spomnimo, in želeli bi bili takemu talentu boljšo sodbo. S humorjem je nosil svojo butaro, in danes še stoji pred nami kot najboljši skromni satirik *E. Lampe*.

J. S. Machar: Rim. Po šesti, spolnjeni izdaji prevel V. M. Zalar. Založil L. Schwentner v Ljubljani, 1911. — To je grda knjiga, spisana za agitacijo in agitatorjem v pouk in razvedrilo. Machar je prikupen le s svojim slogom — kar še približno ni literatura — sicer je pa oduren, kar ga je. Človek, ki s svojim pogledom oskruni, kar vidi, in s svojo besedo umaže, karkoli v misel vzame. Pri nobenem njegovem stavku se ne morem otresti zoprnega vtisa, ki ga napravi name bližina plačanega agitatorja. Machar je v vrtincu političnih strasti izgubil odkritosrčnost čuvstva in zmisel za nepristransko opazovanje življenja, tako da v odmevu njegovih besed vedno trepeti cinični posmeh laži. To pa je smrt leposlovja in začetek koristolovske kolportaze.

Machar odeva nagoto svojega čuvstva s pisano našemljenostjo blaziranca; on hoče biti zanimiv na svoji poti v Rim, in ko popotuje skoz Alpe, poučuje naravo, kakšna ne sme biti in kakšna naj bo: „Ta temna zelen kar diha vlago, te neumne čede na pobočjih gorā, kakor bi vedele, da so upodobljene na tisoč in tisoč slikah, te samozavestne vasi se ponosno stiskajo k svojim goram — nikjer širokega obzorja, in solnce le semtertja, kakor vsiljenec, ki ga samo iz prijaznosti trpiš — zoprna pokrajina! . . . Triglav — Blejsko jezero — spet ti barvotiski iz naših kmečkih gostilnic.“ (Str. 8.) Machar je političen blaziranec, če ne več: „O Avstrija! Na periferijah čutiš centrifugalno silo vedno najbolj intenzivno. Ali se moreš torej čuditi Trstu? Vespazian ga je povzdignil v rimsko kolonijo in danes oživljena Italija po parstoletnem mrtvilu išče svojih otrok, izteza roke po njih in jih kliče k sebi. In otroci slišijo materin glas in odgovarjajo . . . Osemnajststo let je živel Trst daleč proč od svoje matere, za rednico pa je imel ženo, ki se je zanj silno malo brigala . . .“ (Str. 12.) Machar je estetski blaziranec, ki mu ne gre sodba, ker je ni pravične sposoben: „Tale kupola sv. Petra! Ko sem jo zagledal

prvič, z vlaka, me je nekako razočarala. To ni bilo nič grandioznega, kakor mi je sugeriralo stoinsto popisov in dojmov . . . ali ni to navsezadnje ena od dogem naše edinozveličavne, in človek naj pravzaprav slepo veruje in jezikave oči prisili, da molče? V nji in pri nji je vse mogoče in če že enkrat dekretira njena nezmotljivost, da kupola dela grandiozen vtis, ga seveda dela, in kjerkoli pride iz Rima kak kaplan, pripoveduje o grandiozni kupoli . . .“ (Str. 41.) Machar mora biti iznajdljiv in originalen, čeprav se poniža do metode petkrajcarskih brošur: „Greva skozi Turniket, 50 centesimov vstopnine, in stopava navzdol. V skalo vdolbeni dihajo ti prostori leden hlad. Krščanstvo, to se razume, si je izmislilo, da sta bila tukaj zaprta sv. Peter s sv. Pavlom — tu v državni ječi dva brezpomembna Žida, katerih eden sploh nikdar ni prišel v Rim. In sezidali so tu kapelo, polno slik in grdih kipov, ampak najbrže je to neslo.“ (56.) Machar je pesnik, ki išče v Rimu klasikov in klasiške lepote; kaj je našel, kaže tale opis ulice: „Jezuitje se plazijo kakor strašila med glasno množico, vpale, svetlikajoče se oči, koščeni, asketični obrazi, suhe postave, krempljaste roke — gledaš jih, spominjaš se vsakovrstnih jezuitskih romanov (!), zgodovinskih dejstev, zgodovine svojega naroda . . . Ostudna filoksera človeštva se plazi tod — — dragi naš cesar Jožef II. je umrl prežgodaj . . .“ (Str. 62.) In slednjič: Machar se tudi ne boji lagati na najnugusnejši način in na krajih, ki so najlepši in najsvetejši (str. 152.), tako da veljajo zanj njegove lastne besede v polnem pomenu: „Na takih krajih, sami grobovi mučenikov, in on prasec . . .“ (Str. 153.)

Kadar dobim tako nizkotno in zlobno knjigo v roke, sem zmerom vesel naše mlade literature, ki kljub vsemu stremi k lepoti in višavi. — Žal mi je pri tem le prevajalca in založnika, ki nista imela nujnejšega in boljšega opravka. *Izidor Cankar.*

Učna knjiga francoskega jezika za srednje in njim sorodne šole. Drugi del spisal Friderik Juvančič, profesor na c. in kr. akademiji na Reki. — Cena mehko vezani knjigi 2'50 K, trdo vezani 3'— K. 1911. Založila Kat. Bukvarna v Ljubljani. Tiskala Kat. Tiskarna. — Kar smo svojčas dejali o prvem delu te knjige, to velja o drugem delu. Prof. Juvančič je učitelj strokovnjak, izboren metodik, in njegova knjiga je izredno uporabna za šolski in privatni pouk. Temu drugemu delu, ki je urejen po istih praktičnih načelih kot prvi — so pridejane na koncu še lepe slike iz Pariza. Knjigo toplo priporočamo.

Tripolitaniya.

Sestavil dr. Vinko Šarabon.

Ni dveh potovalcev, ki bi soglašala glede te pokrajine. Zlasti pomanjkljivo je poznanje prebivalstva, življenja njegovega. Raztreseno je zelo; ni čuda, saj živi komaj milijon ljudi na prostoru, kjer bi se lahko razprostiralo stoinvajset kranjskih dežel. Zato je prodiranje v notranjost jako težavno, zlasti še, ker je dežela tako neizrečeno pusta, nerodovitna,

recimo zanemarjena, puščava se razprostira na nekaterih mestih celo do obrežja.

Če se pridruži negostoljubnosti narave še sovraštvo domačinov, je boj osvojevalca izredno težak. Govorili so o 35.000 Arabcih, ki bodo pomagali Turkom. To imajo Italijani v rokah; če znajo vplivati na domačine, ako pustijo vero,